

Tarkastustoiminnan laadunhallintajärjestelmä ja sen seuranta

Valtiontalouden tarkastusviraston
tarkastus- ja valvontaohjeet
**Tarkastustoiminnan laadunhallintajärjestelmä
ja sen seuranta**

Annettu 28.4.2025

Tarkastustoiminnan laadunhallintajärjestelmä ja sen seuranta

D/255/04.00/2025

Valtiontalouden tarkastusvirasto on Suomen perustuslain (731/1999) 90 §:ssä säädetty, eduskunnan yhteydessä toimiva ylin kansallinen tarkastusviranomainen. Valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain (676/2000) 1 §:n mukaan viraston tehtävänä on tarkastaa valtion taloudenhoidon laillisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta sekä valtion talousarvion noudattamista. Lain 20 §:n mukaan tarkastusvirasto antaa tarkastustoimintaansa ja sen suunnittelua sekä tarkastuksissa noudatettavaa hyvää tarkastustapaa koskevia tarkempia määräyksiä.

Tarkastusviraston tarkastuksissa käytetään viraston laatimia tarkastusohjeita, jotka perustuvat ylimpien tarkastusviranomaisten kansainvälisen järjestön INTOSAI:n vahvistamiin ISSAI-tarkastusstandardeihin. Tämä ohje vastaa ISSAI 140 -tarkastusstandardissa esitettyjä periaatteita.

Valtiontalouden tarkastusvirasto vahvistaa tämän ohjeen tarkastustoiminnan laadunhallintajärjestelmästä ja sen seurannasta. Ohje tulee voimaan 1.6.2025. Ohjetta sovelletaan tarkastusviraston tarkastustoiminnassa, ja se on osa tarkastusviraston tarkastusohjeita. Ohjeessa on otettu huomioon tarkastusviraston tarkastusohjeiden yhteisessä osassa annetut ohjeet.

Helsingissä 28. päivänä huhtikuuta 2025

Sami Yläoutinen
pääjohtaja

Hanna Virta
johtava tuloksellisuustarkastaja

Sisällys

1 Tarkastustoiminnan laadunhallintajärjestelmä	4
Laadunhallintajärjestelmän soveltamisala.....	4
Laadunhallintajärjestelmän tavoitteet	4
Laadunhallintajärjestelmän osa-alueet ja käsitteet.....	4
Osa-alue 1: Tarkastustoiminnan laaturiskien arviointiprosessi	5
Osa-alue 2: Hallinto ja johtaminen	5
Osa-alue 3: Relevantit eettiset vaatimukset.....	6
Osa-alue 4: Kansainvälisten tilintarkastustoimeksiantojen ja muiden satunnaisesti toteutettavien tarkastusten hyväksyminen, aloittaminen ja jatkaminen.....	7
Osa-alue 5: Tarkastusten suorittaminen.....	7
Osa-alue 6: Tarkastusviraston resurssit	8
Osa-alue 7: Tieto ja viestintä	9
Osa-alue 8: Laadunhallintajärjestelmän seuranta ja havaittujen puutteiden korjaaminen	9
Laadunhallintajärjestelmän tehokkuuden arvioiminen ja johtopäätökset.....	9
Laadunhallintajärjestelmän dokumentoiminen.....	9
2 Laadunhallintajärjestelmän seuranta ja havaittujen puutteiden korjaaminen	10
Laaduntarkastus.....	10
Laadunarviointi ja sidosryhmien palaute.....	10
Toiminnan jatkuva kehittäminen ja raportointi laadunhallintajärjestelmän seurannasta	11

1 Tarkastustoiminnan laadunhallintajärjestelmä

Laadunhallintajärjestelmän soveltamisala

- 1.1 Tässä ohjeessa kuvataan tarkastustoiminnan laadunhallintajärjestelmä. Laadunhallintajärjestelmä perustuu ISSAI 140 -standardiin.
- 1.2 Laadunhallintajärjestelmää sovelletaan tarkastusviraston tarkastustoimintaan. Ne kansainväliset tilintarkastukset tai muut viraston perustuslaillisen tarkastustehtävän lisäksi satunnaisesti toteutettavat tarkastukset, joita suoritettaessa ei noudateta tarkastusviraston tarkastusohjeistusta, voivat edellyttää sellaista laadunhallintaan liittyvää tapauskohtaista harkintaa, jota ei ole käsitelty tässä ohjeessa.
- 1.3 Järjestelmää voidaan lisäksi soveltaa tarkastusviraston muuhun toimintaan pääjohtajan niin erikseen päättäessä, finanssipolitiikan valvontatoiminta pois lukien.
- 1.4 Tarkastustoiminnan laadunhallintajärjestelmä sisältää myös sellaisia elementtejä, joiden toteuttaminen kuuluu tarkastusviraston työjärjestyksen mukaan yhteisten palvelujen yksikön tehtäviin. Tällaisia ovat esimerkiksi tietojärjestelmiin ja viestintään liittyvät palvelut.

Laadunhallintajärjestelmän tavoitteet

- 1.5 Laadunhallintajärjestelmän avulla tarkastusvirasto saa kohtuullisen varmuuden siitä, noudattavatko virasto ja sen henkilöstö viraston tarkastusohjeita ja ovatko viraston tarkastuskertomukset ja muut raportit olosuhteisiin nähden asianmukaisia.
- 1.6 Tarkastusten hyvä laatu muodostuu hyvistä tarkastusaiheista sekä tarkastusten sisällön ja tarkastusprosessien laadusta. Sisällön ja prosessin laatu ovat tärkeitä kaikissa tarkastuksen vaiheissa.

Laadunhallintajärjestelmän osa-alueet ja käsitteet

- 1.7 Tarkastustoiminnan laadunhallintajärjestelmä käsittää seuraavia osa-alueita koskevat toimintaperiaatteet ja menettelytavat:
 1. tarkastustoiminnan laaturiskien arviointiprosessi
 2. hallinto ja johtaminen
 3. relevantit eettiset vaatimukset
 4. kansainvälisten tilintarkastustoimeksiantojen ja muiden satunnaisesti toteutettavien tarkastusten hyväksyminen, aloittaminen ja jatkaminen
 5. tarkastusten suorittaminen
 6. tarkastusviraston resurssit
 7. tieto ja viestintä
 8. laadunhallintajärjestelmän seuranta ja havaittujen puutteiden korjaaminen.Osa-alueita on kuvattu ohjeen seuraavissa alaluvuissa.
- 1.8 Laadunhallintajärjestelmään ja sen toimintaperiaatteisiin ja menettelytapoihin liittyvät seuraavat käsitteet:
 - *Laatupolitiikka* on johdon näkemys viraston laadunhallinnan keskeisistä periaatteista.
 - *Laadunhallinta* tarkoittaa periaatteita ja menettelytapoja, jotka kattavat tarkastuksen laadunvalvonnan, -tarkastuksen ja -arvioinnin, sidosryhmien palautteen sekä viraston muuta toimintaa koskevat laadunhallinnan menettelyt. Periaatteilla ja menettelytavoilla tarkoitetaan kaikkia niitä järjestelyjä, joilla virasto pyrkii olennaisesti vaikuttamaan työnsä laatuun. Tällaisia ovat esimerkiksi viraston organisaatorakenne, tarkastusprosessin ohjaus, tarkastajien osaamisvaatimukset, uusien tarkastajien rekrytointi, tarkastusprosessista annetut ohjeet sekä jokaisen omaehtoinen pyrkimys tehdä työnsä hyvin ja kehittää oman työnsä laatua.
 - *Laadunvalvonta* tarkoittaa tarkastusprosessiin integroitua menettelyä, jolla pyritään parantamaan ja varmentamaan suunniteltavien tai käynnissä olevien tarkastusten laatua: aihevalintaa, suunnittelua, tarkastamista, raportointia ja jälkiseurantaa.

- *Laaduntarkastus* tarkoittaa loppuun saatettujen tarkastusten ja jälkiseurantojen arviointia ja muita toimenpiteitä, joilla varmistetaan laadunvalvonnan toimivuudesta sekä prosessin ja sen tuottamien suoritteiden laadusta ja kehitetään toimintaa. Laaduntarkastus tehdään sen jälkeen, kun päätöksentekijä on hyväksynyt tarkastuskertomuksen tai jälkiseurannan.
- *Laadunarviointi* on menettely, jossa tuotetaan tarkastusviraston toiminnan kehittämiseksi tietoa siitä, miten ulkopuoliset tahot katsovat viraston toiminnan vastaavan laadunarviointia varten erikseen määritettyjä kriteerejä. Laadunarvioinnissa hyödynnetään vertaisarviointeja ja muiden ulkopuolisten tahojen tekemiä arviointeja.
- *Sidosryhmien palaute* antaa tietoa siitä, miten tarkastusprojektien sidosryhmät kokevat tarkastusprojektien vastaavan heidän odotuksiaan laadusta
- *Tarkastuskohtainen laadun läpikäynti* on menettely, joka on mahdollista toteuttaa ennen tarkastuskertomusluonnoksen antamista tarkastuskohteen lausuttavaksi. ISSAI 140 -standardissa mainittu, ISQM 2 -standardin mukainen laadun läpikäynti tehdään vain erityisestä syystä, pääjohtajan tai yksikön johtajan määräyksestä.

Osa-alue 1: Tarkastustoiminnan laaturiskien arviointiprosessi

- 1.9 Tarkastusvirastolla on tarkastustoiminnan laaturiskien arviointiprosessi, jossa
- asetetaan laatutavoitteet ja tarvittaessa alatavoitteet
 - tunnistetaan ja arvioidaan laaturiskit
 - suunnitellaan ja toteutetaan toimenpiteet laaturiskien käsittelemiseksi.
- 1.9.1 Tarkastuksen suunnitelmassa esitetään tarkastuksen toteuttamiseen liittyvät riskit ja se, miten näitä riskejä tai niiden vaikutuksia on suunniteltu pienennettävän.
- 1.10 Laaturiskien arviointiprosessissa hyödynnetään soveltuvin osin tarkastusviraston riskienhallintapolitiikan (D/1/00.00.01/2023) mukaisessa riskienhallintaprosessissa tehty työ. Vastaavasti laaturiskien arviointiprosessissa tehtyä työtä voidaan hyödyntää riskienhallintapolitiikan mukaisessa riskienhallintaprosessissa.
- 1.11 Tarkastusvirasto asettaa laatutavoitteita seuraaville laatujärjestelmän osa-alueille:
- hallinto ja johtaminen
 - relevantit eettiset vaatimukset
 - kansainvälisten tilintarkastustoimeksiantojen ja muiden satunnaisesti toteutettavien tarkastusten hyväksyminen, aloittaminen ja jatkaminen
 - tarkastusten suorittaminen
 - tarkastusviraston resurssit
 - tieto ja viestintä.
- 1.12 Tarkastusvirasto arvioi
- vähintään kerran viidessä vuodessa, onko laatutavoitteita tarpeen muuttaa
 - vähintään kerran vuodessa
 - ovatko tunnistetut laaturiskit ja niiden arviointi ajantasaisia ja onko tunnistettavissa muita laaturiskejä, joita tulisi arvioida
 - onko tarpeen muuttaa toimenpiteitä laaturiskien käsittelemiseksi.
- 1.13 Tässä ohjeessa kuvataan kulloinkin voimassa olevat laatutavoitteet sekä tärkeimpiä toimenpiteitä laatutavoitteisiin liittyvien laaturiskien käsittelemiseksi. Mahdolliset alatavoitteet, laaturiskit ja toimenpiteet niiden käsittelemiseksi kuvataan kokonaisuudessaan erillisessä laaturiskien arviointidokumentissa.

Osa-alue 2: Hallinto ja johtaminen

- 1.14 Hallintoon ja johtamiseen liittyvät laatutavoitteet ovat seuraavat:
- tarkastusvirasto osoittaa sitoutumista laatuun organisaatiokulttuurissaan
 - johto vastaa laadusta ja on siitä tilivelvollinen
 - johto osoittaa sitoutumista laatuun toiminnallaan ja käyttäytymisellään

- organisaation rakenne sekä tehtävien, vastuiden ja valtuuksien jakaminen on asianmukaista laadunhallintajärjestelmän suunnittelun, toteutuksen ja toiminnan mahdollistamiseksi
- resurssitarpeet suunnitellaan ja resurssit hankitaan, jaetaan ja osoitetaan tavalla, joka osoittaa tarkastusviraston sitoutumista laatuun.

Laadunhallintajärjestelmän vastuut

- 1.15 Tarkastusviraston pääjohtaja vastaa tarkastustoiminnan laadunhallintajärjestelmästä kokonaisuutena. Pääjohtaja myös vastaa siitä, että tarkastustoiminnan laaturiskien arviointiprosessi toteutetaan pääjohtajan erikseen määrittelemällä tavalla.
- 1.16 Kunkin yksikön johto vastaa laadunhallintajärjestelmän toiminnasta omalta osaltaan varmistamalla, että
- laadunvalvonta vastuutetaan ja dokumentoidaan selkeästi
 - laaturiskit tunnistetaan
 - tavoitteita laadun kehitykselle asetetaan ja niitä seurataan
 - menettelyjä ja käytäntöjä kehitetään jatkuvasti saadun palautteen ja tehtyjen havaintojen pohjalta.
- 1.17 Laadunhallintajärjestelmän seuranta -toiminto vastaa laadunhallintajärjestelmän keskitetystä seurannasta. Laadunhallintajärjestelmän seurantaä käsitellään luvussa 2.
- 1.18 Pääjohtaja sekä tarkastus- ja valvontayksiköiden johto vastaavat yhdessä laadunhallintajärjestelmässä havaittujen puutteiden korjaamisesta.
- 1.19 Pääjohtaja vastaa laadunhallintajärjestelmän tehokkuuden arvioinnista ja johtopäätöksistä.
- 1.20 Kukin tarkastaja vastaa ensisijaisesti itse
- oman tarkastustyönsä laadusta
 - ohjeiden ja sovittujen menettelytapojen noudattamisesta
 - hyvästä yhteistyöstä tarkastusprojektin ohjauksessa, valvonnassa ja suorittamisessa
 - oman ammatillisen pätevyytensä ja osaamisensa kehittämisestä ja ylläpitämisestä viraston ohjeistuksen mukaisesti.

Osa-alue 3: Relevantit eettiset vaatimukset

- 1.21 Tarkastusviraston ja sen henkilöstön tulee ymmärtää tarkastusvirastolle ja tarkastuksille asetetut eettiset vaatimukset.
- 1.22 Tarkastusviraston ja sen henkilöstön tulee täyttää eettisiin vaatimuksiin liittyvät velvollisuutensa.
- 1.23 Tarkastusviraston eettiset vaatimukset on kuvattu viraston eettisessä ohjeessa (D/212/04.00/2023).

Riippumattomuus

- 1.24 Perustuslain 90 §:n mukaan valtion taloudenhoidon ja valtion talousarvion noudattamisen tarkastamista varten eduskunnan yhteydessä on riippumaton valtionalouden tarkastusvirasto. Tarkastusvirasto on riippumaton tarkastettavistaan ja toiminnallisesti riippumaton myös eduskunnasta.
- 1.25 Tarkastuksen suunnitelman laadintavaiheessa varmistetaan kunkin tarkastukseen osallistuvan riippumattomuus. Asia kirjataan tarkastuksen suunnitelmaan.
- 1.26 Tarkastustiimin jäsenen tulee ilmoittaa viipymättä tietoonsa tulevista riippumattomuusvaatimusten poikkeamista tarkastusta ohjaavalle päällikölle tai tilanteen niin vaatiessa yksikön johtajalle tai laaduntarkastuksesta vastuulliselle henkilölle. Muiden tulee ilmoittaa viipymättä tietoonsa tulevista riippumattomuusvaatimusten poikkeamista esihenkilölleen, yksikön johtajalle tai laaduntarkastuksesta vastuulliselle henkilölle.
- 1.27 Yksiköiden tulee suunnittelussaan huolehtia riippumattomuuden toteutumisen kannalta riittävän rotaation toteutumisesta.

Osa-alue 4: Kansainvälisten tilintarkastustoimeksiantojen ja muiden satunnaisesti toteutettavien tarkastusten hyväksyminen, aloittaminen ja jatkaminen

- 1.28 Kansainvälisten tilintarkastustoimeksiantojen ja muiden viraston perustuslaillisen tarkastustehtävän lisäksi satunnaisesti toteutettavien tarkastusten hyväksymisessä, aloittamisessa ja jatkamisessa kiinnitetään huomiota ISSAI-standardien mukaisiin asioihin. Laatutavoitteiden mukaan tarkastusvirasto hyväksyy, aloittaa ja jatkaa kansainvälisiä tilintarkastustoimeksiantoja ja satunnaisesti toteutettavia tarkastuksia vain, jos
- toimeksiannot tai satunnaisesti toteutettavat tarkastukset voidaan suorittaa noudattaen ISSAI-standardeja ja muita sovellettavia standardeja, sovellettavia lakeja ja säädöksiä sekä eettisiä vaatimuksia
 - virastolla on kyvyt, mukaan lukien riittävä aika ja resurssit, suorittaa toimeksiannot tai satunnaisesti toteutettavat tarkastukset.

Osa-alue 5: Tarkastusten suorittaminen

- 1.29 Tarkastusten suorittamiseen liittyvät laatutavoitteet on kuvattu kohdissa 1.30–1.43.
- 1.30 Tarkastajat ja tarkastustiimit ymmärtävät ja täyttävät tarkastuksiin liittyvät velvoitteensa.
- 1.31 Tarkastusta ohjaava päällikkö ymmärtää ja täyttää kokonaisvastuunsa
- yksittäisten tarkastusten laadunhallinnasta ja laadun saavuttamisesta tarkastuksissa
 - riittävästä ja asianmukaisesta osallistumisesta tarkastuksen eri vaiheisiin.
- 1.32 Tarkastustiimien ohjaus, valvonta ja tehdyn työn läpikäynti ovat tarkastuksen luonteen, olosuhteiden sekä tiimeille osoitettujen tai käyttöön annettujen resurssien mukaisesti luonteeltaan, ajoituksestaan ja laajuudeltaan asianmukaista.
- 1.32.1 Tarkastusten yhdenmukaisuuden edistämiseksi olennaiset seikat ja laadunvalvontavelvoitteet kuvataan tarkastuslajikohtaisissa tarkastusohjeissa.
- 1.32.2 Laadunvalvonta toteutetaan yksiköissä tarkastusprosesseissa. Menettelyt kuvataan tarkastuslajikohtaisissa tarkastusohjeissa. Laadunvalvonnan tavoitteena on, että
- tarkastuskertomukset toteuttavat viraston tehtävää
 - tarkastuskertomusten johtopäätösten perustelut täyttävät tarkastusviraston laatuvaatimukset
 - tarkastuskertomuksissa esitetyt johtopäätökset ja suositukset perustuvat dokumentoituun ja asianmukaiseen tarkastusevidenssiin.
- 1.32.3 Laadunvalvontaa tekevät henkilöt, joilla on riittävä tarkastuskokemus tehtävän suorittamiseen. Yksiköt päättävät tarkemmin laadunvalvonnan toteutuksesta.
- 1.33 Tarkastajat ja tarkastustiimit käyttävät asianmukaista ammatillista harkintaa ja noudattavat ammatillista skeptisyyttä.
- 1.34 Merkittävistä tarkastusten suorittamiseen liittyvistä asioista neuvotellaan, erityisesti vaikeissa tai kiistanalaisissa asioissa, ja tehdyt johtopäätökset toteutetaan ja tarvittaessa dokumentoidaan.
- 1.35 Tarkastuskertomukset ovat asianmukaisia ja vastaavat sidosryhmien odotuksia vaarantamatta tarkastusviraston riippumattomuutta.

Mielipide-erot

- 1.36 Mikäli tarkastustiimin jäsenten välillä tai tarkastustiimin ja tarkastuskohtaisen laadun läpikäynnin suorittajan välillä syntyy mielipide-eroja, ne ratkaistaan ensisijaisesti keskusteluissa niiden kesken, joiden välillä mielipide-ero on syntynyt. Toissijaisesti mielipide-ero ratkaistaan yksikön johtajan ja tarvittaessa pääjohtajan johdolla.
- 1.37 Tarkastuskertomukset annetaan esittelystä. Tältä osin noudatetaan, mitä hallintolaissa säädetään ja tarkastusviraston työjärjestyksessä määrätään.

- 1.38 Mikäli tarkastuksessa on syntynyt mielipide-eroja, ne, niiden käsittely ja tehdyt johtopäätökset dokumentoidaan. Tarkastuskertomusta ei päivätä aikaisemmalle päivälle kuin jona asia on ratkaistu.

Tarkastuskohteen kuuleminen

- 1.39 Tarkastuskertomusluonnosta ei pääsääntöisesti saa hyväksyä tarkastuskertomukseksi ennen kuin tarkastuskohteilla on ollut mahdollisuus tulla kuulluiksi (lausunnolle lähettäminen). Poikkeuksena pääsääntöön on tilanne, jossa tilintarkastuskertomusluonnos on vakiomuotoinen.

Tarkastuksen dokumentoiminen

- 1.40 Tarkastusdokumentaatio tulee saattaa olennaisilta osin valmiiksi ennen kuin tarkastuskertomusluonnoksesta pyydetään tarkastuskohteen lausunto tai se lähetetään tarkastuskohteelle. Siitä, minkä ajan kuluessa dokumentaatio tulee saattaa lopulliseen muotoonsa, ohjeistetaan tarkastusohjeiden yhteisessä osassa.
- 1.41 Tarkastusdokumentaation säilytyksessä huolehditaan turvallisesta säilyttämisestä, tietojen luottamuksellisuuden ja eheyden säilymisestä sekä siitä, että tietoihin on pääsy ja ne ovat saatavissa esille.
- 1.42 Tarkastusdokumentaation säilytysaika määräytyy kulloinkin voimassa olevan tiedonohjaussuunnitelman mukaisesti.
- 1.43 Laadunvalvonta on dokumentoitava. Dokumentaation sisältö kuvataan tarkastuslajikohtaisissa tarkastusohjeissa.

Osa-alue 6: Tarkastusviraston resurssit

- 1.44 Tarkastusvirastojen resursseihin liittyvät laatutavoitteet on kuvattu kohdissa 1.45–1.46, 1.48 ja 1.50–1.52.

Henkilöresurssit

- 1.45 Tarkastusvirasto pyrkii jatkuvasti varmistamaan, että henkilöstön määrä, osaaminen ja sitoutuneisuus ovat riittäviä siten, että tarkastukset voidaan tehdä tarkastusohjeiden ja eettisen ohjeen mukaisesti ja että tarkastuksista voidaan raportoida asianmukaisesti.
- 1.46 Tarkastusviraston tarkastussuunnitelma tulee laatia siten, että virastolla on resursseja tehdä suunnitellut tarkastukset riittävän laadukkaasti.

Tarkastustiimien kokoaminen

- 1.47 Jokaisessa tarkastushankkeessa on esittelevä tarkastaja, ohjaava päällikkö sekä tarkastuskertomuksesta päättävä. Tarkastukseen voi osallistua esittelevän tarkastajan lisäksi myös muita tarkastajia (tarkastustiimi). Tarkastusvirasto ilmoittaa esittelevän tarkastajan nimen aina tarkastuskohteelle. Yksiköt vastaavat tarkastustiimien kokoamisesta.
- 1.48 Tarkastustiimien kokoamisessa on varmistuttava siitä, että tarkastuksissa on riittävää osaamista ja kyvykkyyttä.
- 1.49 Tarkastuksessa voidaan hyödyntää tarkastusviraston ulkopuolisia asiantuntijoita.

Teknologiset resurssit

- 1.50 Tarkastusvirasto hankkii tai kehittää, ottaa käyttöön, ylläpitää ja käyttää asiaankuuluvia teknologisia resursseja, kuten IT-sovelluksia, -infrastruktuuria ja -prosesseja. Näillä mahdollistetaan laadunhallintajärjestelmän toimintaa ja laadukkaiden tarkastusten suorittamista.

Aineettomat resurssit

- 1.51 Tarkastusvirasto hankkii tai kehittää, ottaa käyttöön, ylläpitää ja käyttää asianmukaisia aineettomia resursseja, kuten menetelmiä, oppaita, standardoituja dokumentaatiomenettelyjä ja tietokantoja. Näillä mahdollistetaan laadunhallintajärjestelmän toimintaa ja laadukkaiden tarkastusten suorittamista.

Palveluntuottajat

- 1.52 Ulkopuolisilta palveluntarjoajilta hankitut henkilöstö-, teknologiset tai aineettomat resurssit ovat asianmukaisia käytettäväksi tarkastusviraston laadunhallintajärjestelmässä ja tarkastusten suorittamisessa.
- 1.53 Tarkastusvirasto on vastuussa laadusta myös silloin, kun se käyttää ulkopuolisilta palveluntarjoajilta hankittuja resursseja.

Osa-alue 7: Tieto ja viestintä

- 1.54 Tietoon ja viestintään liittyvät laadutavoitteet on kuvattu kohdissa 1.55–1.59.
- 1.55 Tarkastusviraston tietojärjestelmät tunnistavat, tallentavat, käsittelevät ja ylläpitävät olennaista ja luotettavaa tietoa, joka tukee laadunhallintajärjestelmää.
- 1.56 Organisaatiokulttuuri tunnistaa ja edistää työntekijöiden osaamista ja vastuuta tiedon jakamisesta tarkastusvirastossa.
- 1.57 Tarkastusvirasto viestii laadunhallintajärjestelmästä henkilöstölle ja tarkastustiimeille, jotta he ymmärtävät vastuunsa laadunhallintajärjestelmässä ja tarkastuksissa.
- 1.58 Henkilöstö ja tarkastustiimit viestivät tarkastusvirastossa laadunhallintajärjestelmän toimivuudesta ja tarkastusten suorittamisen aikana saamistaan olennaisista tiedoista sekä antavat tietoa, jota tarvitaan laadunhallintajärjestelmään kuuluvissa menettelyissä.
- 1.59 Laadunhallintajärjestelmästä välitetään relevanttia ja luotettavaa tietoa sidosryhmille ja muille ulkopuolisille tahoille silloin kun sitä vaaditaan tai se katsotaan muuten tarpeelliseksi.

Osa-alue 8: Laadunhallintajärjestelmän seuranta ja havaittujen puutteiden korjaaminen

- 1.60 Tarkastusvirasto seuraa laadunvalvonnan periaatteita ja menettelytapoja tarkastusten eri vaiheissa. Tarkastusvirastolla on Laadunhallintajärjestelmän seuranta -toiminto, joka toimii suoraan pääjohtajan alaisuudessa, ja sen tehtävänä on eri seurantakeinoin hankkia kohtuullinen varmuus siitä, että laadunhallintajärjestelmään liittyvät toimintaperiaatteet ja menettelytavat ovat relevantteja ja riittäviä ja että ne toimivat tehokkaasti.
- 1.61 Tarkastusvirasto ryhtyy asianmukaisiin toimiin laadunhallintajärjestelmässä tunnistettuihin puutteellisiin vastaamiseksi siten, että puutteellisuudet korjataan oikea-aikaisesti.
- 1.62 Seuranta ja havaittujen puutteiden korjaamista koskevat periaatteet ja menettelytavat on kuvattu yksityiskohtaisemmin tämän ohjeen luvussa 2.

Laadunhallintajärjestelmän tehokkuuden arvioiminen ja johtopäätökset

- 1.63 Pääjohtaja arvioi ja tekee johtopäätökset laadunhallintajärjestelmän tehokkuudesta kerran vuodessa tai tarvittaessa useammin. Arviointi kattaa sen jakson, johon edeltänyt laadunhallintajärjestelmän seuranta on kohdentunut. Jakso voi vaihdella tarkastuslajikohtaisesti.

Laadunhallintajärjestelmän dokumentoiminen

- 1.64 Tarkastustoiminnan laadunhallintajärjestelmä ja sen toimintaperiaatteet ja menettelytavat on kuvattu tässä ohjeessa, tarkastuslajikohtaisissa tarkastusohjeissa, tarkemmissa työohjeissa ja laaturis- kien arviointidokumentissa.

2 Laadunhallintajärjestelmän seuranta ja havaittujen puutteiden korjaaminen

- 2.1 Tehokkaaseen laadunhallintajärjestelmään kuuluu seuranta. Seurannan tarkoitus on antaa kohtuullinen varmuus siitä, ovatko laadunhallintajärjestelmään liittyvät toimintaperiaatteet ja menettelytavat relevantteja ja riittäviä ja toimivatko ne tehokkaasti.
- 2.2 Seuranta sisältää laadunhallintajärjestelmän jatkuvaa tarkastelua ja arvioimista.
- 2.3 Laadunhallintajärjestelmää kehitetään seurannan havaintojen perusteella.

Laaduntarkastus

- 2.4 Seurantaan kuuluu riittävä määrä laaduntarkastuksia, jotka kohdistetaan tehtyihin tarkastuksiin ja annettuihin tarkastuskertomuksiin, jälkiseurantaraportit ja muut suoritteet mukaan lukien.
- 2.5 Pääjohtaja nimeää laaduntarkastuksesta vastuullisen henkilön sekä laaduntarkastuksissa mahdollisesti tarvittavat muut henkilöt.
- 2.6 Laaduntarkastusten kohdentamisen valintakriteerit määritetään vuosittain.
- 2.7 Laaduntarkastus järjestetään tarkastusvirastossa vuotuisen suunnitelman mukaan. Laaduntarkastuksesta vastuullinen henkilö esittelee suunnitelman pääjohtajalle vahvistettavaksi. Laaduntarkastuksen johtopäätökset voivat tarvittaessa johtaa myös lisävalvontatoimenpiteisiin ja laaduntarkastuksen laajentamiseen erikseen valittuihin kohteisiin.
- 2.8 Vuotuisessa suunnitelmassa mainittujen tarkastusprojektien lisäksi laaduntarkastusta voidaan kohdentaa pääjohtajan tai tarkastus- ja valvontayksiköiden johtajien valitsemiin kohteisiin.
- 2.9 Laaduntarkastuksesta vastuullisen henkilön tulee dokumentoida, mitkä tarkastusprojektit ja muut suoritteet on valittu laaduntarkastuksen kohteeksi.
- 2.10 Laaduntarkastuksesta vastuullinen henkilö organisoii laaduntarkastusten toteutuksen. Laaduntarkastusten suorittajiksi valitaan henkilöitä,
 - joilla on ISSAI 140 -standardin edellyttämä riittävä ja tarkoituksenmukainen kokemus arvioitava tarkastuslajista
 - jotka eivät ole osallistuneet arvioimaansa tarkastusprojektiin missään roolissa.
- 2.11 Laaduntarkastus dokumentoidaan.
- 2.12 Laaduntarkastuksen suorittajan ja/tai laaduntarkastuksesta vastuullisen henkilön tulee antaa olennaiset laaduntarkastuksessa tehdyt havainnot tiedoksi yksikön johtajalle, tarkastusta ohjaavalle päällikölle ja tarkastustiimille. Joissain tilanteissa voi olla tarpeen antaa olennaiset laaduntarkastuksessa tehdyt havainnot tiedoksi myös pääjohtajalle.
- 2.13 Laaduntarkastusten perusteella laaduntarkastuksesta vastuullinen henkilö voi antaa suosituksia ohjeiden ja toimintatapojen kehittämiseksi.

Laadunarviointi ja sidosryhmien palaute

- 2.14 Laadunarvioinnissa voidaan hyödyntää seuraavia menettelyjä:
 - *Tarkastusviraston ulkopuolinen arviointi* antaa tietoa siitä, miten tarkastusviraston ulkopuolinen taho katsoo tarkastuskertomusten vastaavan tarkastusviraston ohjeita ja viraston tehtävää.
 - *Vertaisarviointi* antaa tietoa siitä, miten tarkastustoiminnan laadunhallintajärjestelmä vastaa ulkopuolisia hyviä käytäntöjä, kuten ISSAI-standardistoa.
- 2.15 Tarkastusviraston ulkopuolista arviointia toteutetaan suunnitelmallisesti ja säännöllisesti. Arvioinnin tekemistä suunnittelee laaduntarkastuksesta vastuullinen henkilö, ja siitä päättää pääjohtaja esimerkiksi vuotuisen suunnitelman yhteydessä.

- 2.16 Vertaisarviointi toteutetaan pääjohtajan päättämänä ajankohtana. Siinä arvioidaan joko kaikkia tai osaa viraston tarkastuslajeista.
- 2.17 Sidosryhmien palaute antaa tietoa siitä, miten tarkastusprojektien sidosryhmät kokevat tarkastusprojektien vastaavan heidän odotuksiaan laadusta.
- 2.18 Yksiköt vastaavat tarkastuskohtaisen palautteen keräämisestä sidosryhmiltä. Palautteet annetaan myös laaduntarkastuksesta vastuullisen henkilön käyttöön. Yksiköt laativat vuosittain raportin palautteesta.
- 2.19 Laaduntarkastuksesta vastuullinen henkilö vastaa kohdassa 2.17 tarkoitetun muun palautteen keräämisestä ja raportoinnista.

Toiminnan jatkuva kehittäminen ja raportointi laadunhallintajärjestelmän seurannasta

- 2.20 Virasto kehittää toimintaansa jatkuvasti.
- 2.21 Laaduntarkastuksesta vastuullinen henkilö raportoi pääjohtajalle ja tarkastus- ja valvontayksiköiden johtajille olennaiset laaduntarkastuksessa ja laadunarvioinnissa tehdyt havainnot ja niiden perusteella annetut suositukset.
- 2.22 Tarkastus- ja valvontayksiköiden johto antaa lausuntonsa laaduntarkastuksessa ja laadunarvioinnissa tehdyistä havainnoista ja niiden perusteella annetuista suosituksista. Lausunnossa otetaan jokaisen annetun suosituksen osalta kantaa siihen,
 - hyväksytäänkö suositus sellaisenaan, osittain vai hylätäänkö se
 - millaisin konkreettisin toimenpitein suositus on tarkoitus toteuttaa
 - kuka tai ketkä ovat vastuussa suosituksen toteuttamisesta
 - millä aikavälillä suositus toteutetaan.Myös pääjohtaja antaa tarvittaessa lausuntonsa edellä mainituista asioista.
- 2.23 Kun kunkin suosituksen suunniteltu toteutusaika on päättynyt, täydennetään johdon lausuntoa raportoinnilla suosituksen toimeenpanon tilanteesta ja suosituksen toimeenpanemiseksi tehdyistä toimenpiteistä.
- 2.24 Laaduntarkastuksesta vastuullinen henkilö arvioi suositusten toimeenpanoa.

VALTIONTALouden TARKASTUSVIRASTO
PORKKALANKATU 1, PL 1119, 00101 HELSINKI
PUH. 09 4321, WWW.VTV.FI